

Lima deklaratsioon avaliku sektori auditi põhimõtetest

Sisukord

Eessõna.....	4
I. Üldosa	5
II. Sõltumatus	6
III. Suhted parlamendi, valitsuse ja haldusaparaadiga	7
IV. Kõrgeima kontrolliasutuse pädevus	7
V. Auditeerimismeetodid, auditeerijad, rahvusvaheline kogemustevahetus	8
VI. Aruandlus	9
VII. Kõrgeimate kontrolliasutuste auditeerimispädevus	10

Eessõna

Kui üle kahekümne aasta tagasi, 1977. aasta oktoobris INTOSAI IX kongressil Limas (Peruus) delegaadid üksmeelselt Lima deklaratsiooni avaliku sektori auditeerimise põhimõtetest vastu võtsid, olid lootused suured, kuid puudus kindlus, et see saavutab ülemaailmse edu.

Tegelikult on Lima deklaratsiooni võidukäik sellest ajast saadik ületanud suurimadki ootused ja tõestanud, kui otsustavalt see mõjutab avaliku sektori auditeerimise arengut maailmas. Lima deklaratsioon on võrdselt tähendusrikas kõigile INTOSAI-sse kuuluvatele kõrgeimatele kontrolliasutustele, sõltumata sellest, millises piirkonnas nad asuvad, milline on olnud nende areng, integreeritus haldussüsteemi ja ülesehitus.

Deklaratsiooni edu on tingitud eelkõige asjaolust, et selles esitatakse kõikehõlmavalt avaliku sektori auditeerimise eesmärgid ja sellega seotud küsimused. Samas on deklaratsioon väga tähendusrikas, sisutihe ja selge keelega, mis teeb selle kasutamise kergeks ning suunab tähelepanu peamisele.

Lima deklaratsiooni peaesmärk on kutsuda üles avaliku sektori sõltumatule auditeerimisele. Kõrgeim kontrolliasutus, mis ei suuda seda nõuet täita, ei vasta standardile. Seega ei ole üllatav, et kõrgeimate kontrolliasutuste sõltumatuse küsimus kuulub jätkuvalt teemade hulka, mida INTOSAI-s sageli arutatakse. Kuid Lima deklaratsiooni nõuete järgimine ei piirdu ainult sõltumatuse saavutamisega, vaid see peab leidma kajastuse ka seadustes. Selleks aga peavad õiguskaitse institutsioonid toimima nii, nagu see on omane demokraatlikule õigusriigile. Seaduslikkus ja demokraatia on seega tegelikult avaliku sektori sõltumatu auditeerimise eelduseks ja sammasteks, millele toetub Lima deklaratsioon. Deklaratsiooni põhimõtted on ajatud ja olemusliku väärtusega, mis on säilitanud oma aktuaalsuse. Asjaolu, et deklaratsioon otsustati rohkem kui 20 aastat hiljem uuesti avaldada, annab tunnistust autorite tarkusest ja ettenägelikkusest.

Täname ajakirja *International Journal of Government Auditing* Lima deklaratsiooni uue väljaande eest, mõistes, et see alustrajav dokument, mida õigusega peetakse avaliku sektori auditeerimise *Magna Chartaks*, on tohutu tähtsusega. Nüüd teame, et Lima deklaratsiooni ideed levivad ka tulevikus. Meie ülesanne on jätkata selle kõrgete ideaalide elluviimist.

Viin, september 1998
Dr Franz Fiedler
INTOSAI peasekretär

Lima deklaratsioon avaliku sektori auditi põhimõtetest

Preambul

Limas kokkutulnud INTOSAI IX kongress:

- arvestades, et avaliku sektori raha korrahane ja tõhus kasutamine on üks olulisemaid eeldusi, mis tagab selle rahaga õige ümberkäimise ja pädevate ametivõimude otsuste mõjususe;
- arvestades, et selle eesmärgi saavutamiseks on hädavajalik, et igas riigis oleks kõrgeim kontrolliasutus, mille sõltumatus on seadusega tagatud;
- arvestades, et sellise institutsiooni olemasolu muutub veelgi vajalikumaks, sest riik on laiendanud oma tegevust sotsiaal- ja majandussektorisse ning astunud seega üle tavapärase finantstegevuse piiride;
- arvestades, et auditeerimise eriomased eesmärgid, nimelt avaliku sektori raha õige ja mõjus kasutamine, hea finantsjuhtimise arendamine, haldustegevuse nõuetelevastavus ning ametiasutustele ja avalikkuse teavitamine objektiivsete aruannete avaldamise kaudu on vajalikud riikide stabiilsuse ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni eesmärkidega kooskõlas toimuva arengu tagamiseks;
- arvestades, et eelmiste INTOSAI kongresside plenaaristungitel võeti vastu otsuseid, mille levitamise kiitsid heaks kõik liikmesriigid,

otsustab:

- avaldada ja levitada dokumenti "Lima deklaratsioon avaliku sektori auditi põhimõtetest".

I. Üldosa

§ 1. Auditeerimise eesmärk

Auditeerimine ja sellekohase institutsiooni olemasolu on avalikule finantshaldusele omased, kuna avaliku sektori raha kasutamine tugineb usaldusele. Audit ei ole eesmärk omaette, vaid regulatsioonisüsteemi hädavajalik osa, mille eesmärk on võimalikult vara tuua esile kõrvalekalded kehtestatud nõuetest ning finantsjuhtimise seaduslikkuse, tõhususe, mõjususe ja säästlikkuse põhimõtete rikkumised, et alati oleks võimalik võtta korrigeerivaid meetmeid, panna aruandekohustuslasi vastutama, saada hüvitist või rakendada abinõusid selliste rikkumiste kordumise vältimiseks või vähemalt takistamiseks.

§ 2. Eel- ja järgnev audit

1. Eelaudit kujutab endast haldus- või finantstoimingu asjaolude kontrollimist enne toimingut, järgnev audit tehakse pärast toimingut.

2. Mõjus eelaudit on riigile usaldatud raha heaks haldamiseks hädavajalik. Seda võib teha kõrgeim kontrolliasutus või muu auditeerimisinstitsioon.

3. Kõrgeima kontrolliasutuse tehtava eelauditi eeliseks on, et see aitab kahju ära hoida, puuduseks aga töömahu liig suureks paisumine ja avalik-õigusliku vastutuse hägustumine. Kõrgeima kontrolliasutuse järgnev audit tõstab esile aruandekohustuslase vastutuse, võib aidata kaasa kahju hüvitamisele ja ära hoida õiguserikkumiste kordumise.

4. Kas kõrgeim kontrolliasutus teeb eelauditit, see sõltub riigi õiguslikust keskkonnast ning tingimustest ja vajadustest. Järgnev audit on aga iga riigi kõrgeima kontrolliasutuse enesestmõistetav ülesanne, sõltumata sellest, kas ta eelauditit teeb või mitte.

§ 3. Sise- ja välisaudit

1. Siseauditi teenistus luuakse ministeeriumides ja teistes asutustes, samas kui välisauditi teenistus ei kuulu auditeeritava asutuse struktuuri. Kõrgeim kontrolliasutus on välisauditi teenistus.

2. Siseauditi teenistus peab tingimata alluma selle moodustanud asutuse juhile. Vaatamata sellele peab nimetatud teenistus olema funktsionaalselt ja organisatsiooniliselt nii sõltumatu, kui riigi põhiseaduslik normistik võimaldab.

3. Kõrgeima kontrolliasutuse ülesanne välisaudiitorina on kontrollida siseauditi mõjusust. Kui siseaudit on tunnistanud mõjusaks, tuleb, kahjustamata kõrgeima kontrolliasutuse õigust teha kõikehõlmav audit, leida sobivaim ülesannete jaotus ja koostöövorm kõrgeima kontrolliasutuse ja siseauditi teenistuse vahel.

§ 4. Seaduslikkuse, reeglipärasuse audit ja tulemusaudit

1. Kõrgeima kontrolliasutuse tavapärase ülesanne on kontrollida finantsjuhtimise ja raamatupidamisarvestuse seaduslikkust ja reeglipärasust.

2. Lisaks eelnimetatud auditi tüübile, mille tähtsus säilib, on veel sama oluline teist tüüpi audit, mis on suunatud avaliku halduse toimimise, selle säästlikkuse, tõhususe ja mõjususe kontrollimisele - tulemusaudit. See ei hõlma mitte ainult puhtrahalisi tehinguid, vaid kogu valitsemist, kaasa arvatud nii organisatsioonilised kui ka haldussüsteemid.

3. Kõrgeima kontrolliasutuse tehtava auditi eesmärgid - finantsjuhtimise seaduslikkus, reeglipärasus, säästlikkus, tõhusus ja mõjususe - on üldiselt võrdse tähtsusega. Kõrgeim kontrolliasutus määrab igal üksikjuhul oma eelistuse.

II. Sõltumatus

§ 5. Kõrgeima kontrolliasutuse sõltumatus

1. Kõrgeim kontrolliasutus saab täita oma ülesandeid objektiivselt ja efektiivselt ainult siis, kui ta on sõltumatu kontrollitavast üksusest ja kaitstud välismõjutuste eest.

2. Kuigi riiklikud institutsioonid ei saa olla absoluutselt sõltumatud, kuna nad on riigi kui terviku osad, peab kõrgeimal kontrolliasutusel olema oma ülesannete täitmiseks vajalik funktsionaalne ja organisatsiooniline sõltumatus.

3. Kõrgeima kontrolliasutuse loomine ja sõltumatuse vajalik tase nähakse ette põhiseaduses, üksikasjad võidakse kehtestada teiste seadustega. On oluline, et mistahes sekkumise puhul kõrgeima kontrolliasutuse sõltumatusse või auditeerimisvolitustesse tagaks riigi kõrgeima astme kohus talle piisava õiguskaitse.

§ 6. Kõrgeima kontrolliasutuse liikmete ja ametnike sõltumatus

1. Kõrgeima kontrolliasutuse sõltumatus on lahutamatu seotud tema liikmete sõltumatusega. Liikmed on isikud, kes teevad kõrgeima kontrolliasutuse nimel otsuseid ja vastutavad nende otsuste eest kolmanda(te) osapool(t)e ees, see tähendab otsuseid tegeva kollegiaalse organi liikmed või ainujuhtimisel põhineva kõrgeima kontrolliasutuse juht.

2. Liikmete sõltumatus tuleks tagada põhiseadusega. Ka liikmete ametist tagandamise protseduuri peaks ette nägema põhiseadus nii, et see ei kahjustaks nende sõltumatust. Liikmete ametisse nimetamise ja ametist tagandamise viis sõltub iga riigi põhiseaduslikust ülesehitusest.

3. Ametialases tegevuses ei tohi kõrgeima kontrolliasutuse audiitorid olla auditeeritava organisatsiooni mõjutatavad ega sellest sõltuvad.

§ 7. Kõrgeima kontrolliasutuse rahaline sõltumatus

1. Kõrgeimat kontrolliasutust rahastatakse nii, et see võimaldaks tal oma ülesandeid täita.

2. Vajaduse korral peab kõrgeimal kontrolliasutusel olema õigus pöörduda tarviliku raha saamiseks otse riigieelarve üle otsustava riigiorgani poole.

3. Kõrgeimal kontrolliasutusel on õigus kasutada talle riigieelarve eraldi peatükis määratud raha oma äranägemisel.

III. Suhted parlamendi, valitsuse ja haldusaparaadiga

§ 8. Suhted parlamendiga

Põhiseaduses ja teistes seadustes ette nähtud kõrgeima kontrolliasutuse sõltumatus tagab talle ka väga suurel määral algatusvõime ja iseseisvuse isegi juhul, kui ta tegutseb parlamendi ülesandel ja korraldab auditeerimist parlamendi juhiste kohaselt. Kõrgeima kontrolliasutuse ja parlamendi suhted määratakse kindlaks põhiseadusega vastavalt iga riigi tingimustele ja nõuetele.

§ 9. Suhted valitsuse ja haldusaparaadiga

Kõrgeim kontrolliasutus kontrollib valitsuse, valitsusasutuste ja nende hallatavate asutuste tegevust. See ei tähenda aga, et valitsus allub kõrgeimale kontrolliasutusele. Valitsus on täielikult ja ainuliselt vastutav oma tegemiste ja tegematajätmistest eest ega saa end sellest vabastada viitega kõrgeima kontrolliasutuse eksperdiarvamustele või auditeerimisel avastatule, välja arvatud juhul, kui selle põhjal on tehtud seadusjõus olevad kohustuslikud otsused.

IV. Kõrgeima kontrolliasutuse pädevus

§ 10. Uurimispädevus

1. Kõrgeimale kontrolliasutusele peavad olema kättesaadavad kõik finantsjuhtimist puudutavad dokumendid ja registrid ning tal on voli nõuda mistahes suulist või kirjalikku

teavet, mida ta vajalikuks peab.

2. Iga auditi puhul otsustab kõrgeim kontrolliasutus, kas seda on otstarbekam läbi viia auditeeritavas organisatsioonis kohapeal või kõrgeimas kontrolliasutuses.

3. Kõrgeimale kontrolliasutusele teabe andmise ning dokumentide ja registrite, sh finantsaruannete esitamise tähtaja määrab kas seadus või igal üksikjuhul kõrgeim kontrolliasutus ise.

§ 11. Kõrgeima kontrolliasutuse avastatu põhjal tehtud otsuste jõustamine

1. Kontrollitav organisatsioon peab kõrgeima kontrolliasutuse avastatu kohta andma selgituse tähtaja jooksul, mille kehtestab üldiselt seadus või erijuhul kõrgeim kontrolliasutus, ja näitama, milliseid abinõusid on ta auditileidudest tulenevalt tarvitusele võtnud.

2. Kui kõrgeima kontrolliasutuse järeldusi ei esitata seadusjõus olevate kohustuslike otsustena, on kõrgeimal kontrolliasutusel õigus pöörduda võimuorgani poole, kes vastutab vajalike meetmete võtmise eest, ja nõuda aruandekohustuslikult poolelt otsuste aktsepteerimist.

§ 12. Eksperdiarvamused ja nõustamisõigus

1. Vajaduse korral võib kõrgeim kontrolliasutus anda parlamendile ja haldusaparaadile oma erialastel teadmistel põhinevaid eksperdiarvamusi, k.a seisukohti rahandust puudutavate seaduste ja muude õigusaktide eelnõude kohta. Võimuorganeil lasub ainuvastutus selliste eksperdiarvamuste arvestamise või tagasilükkamise eest; veelgi enam - see lisaulesanne ei või mõjutada kõrgeima kontrolliasutuse tulevasi auditileide ega tema auditeerimistegevuse tulemusi.

2. Õigusaktid sobivate ja võimalikult ühetaoliste raamatupidamisprotseduuride kohta võetakse vastu pärast kõrgeima kontrolliasutuse nõusoleku saamist.

V. Auditeerimismeetodid, auditeerijad, rahvusvaheline kogemustevahetus

§ 13. Auditeerimismeetodid ja protseduurid

1. Kõrgeim kontrolliasutus auditeerib vastavalt enda koostatud plaanile; sealjuures säilib teatud avaliku sektori asutustel õigus taotlelda mõne eriauditi tegemist.

2. Kuna audit on harva kõikehõlmav, peavad kõrgeimad kontrolliasutused tavaliselt vajalikuks kasutada väljavõttelist lähenemist. Kuid valim moodustatakse kindla mudeli alusel ja see peab olema piisav, võimaldamaks finantsjuhtimise kvaliteedi ja reeglipärasuse üle otsust langetada.

3. Auditeerimismeetodeid ajakohastatakse pidevalt, arvestades finantsjuhtimisalaseid teadussaavutusi ja juhtimisvõtteid.

4. Kõrgeim kontrolliasutus peaks abiks oma audiitoritele koostama auditikäsiraamatuid.

§ 14. Auditeerijad

1. Kõrgeima kontrolliasutuse liikmed ja kõik auditeerijad peavad olema ausad ja kindlate kõlbeliste põhimõtetega ning oma ülesannete ammendavaks täitmiseks vajaliku

kvalifikatsiooniga.

2. Personali värbamisel kõrgeimasse kontrolliasutusse eeldatakse üle keskmise taseme teadmisi ja oskusi ning küllaldast kutsealast kogemust.

3. Erilist tähelepanu pööratakse kõrgeima kontrolliasutuse kõigi liikmete ja auditeerijate kutsealase teoreetilise ja praktilise arengu edasisele parandamisele asutusesiseste, ülikooli ja rahvusvaheliste programmide kaudu. Niisugust arengut soodustatakse kõigi võimalike rahaliste ja organisatsiooniliste vahenditega. Kutsealane enesetäiendamine ulatub kaugemale tavapäraest õigus-, majandus- ja raamatupidamisalastest teadmistest ning hõlmab ka muid ärijuhtimisvõtteid, nagu näiteks elektrooniline andmetöötlus.

4. Auditeerijate silmapaistva kvaliteedi peavad tagama teenistuse erinõudmistele vastavad palgad.

5. Kui kõrgeima kontrolliasutuse auditeerijatel mingid erioskused puuduvad, võib vajaduse korral kutsuda eksperte väljastpoolt.

§ 15. Rahvusvaheline kogemustevahetus

1. Ideede ja kogemuste rahvusvaheline vahetamine Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvahelise Organisatsiooni raames on mõjus abinõu aitamaks kõrgeimatel kontrolliasutustel oma ülesandeid täita.

2. Selle eesmärgi saavutamisse on seni andnud panuse kongressid, Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni ja teiste institutsioonidega ühiselt korraldatud koolitusseminarid, piirkondlikud töörühmad ja erialase ajakirja väljaandmine.

3. Neid jõupingutusi ja tegevusi on soovitatav laiendada. Esmatähtis on arendada võrdleva õigusteaduse alusel välja ühtne riikliku sektori auditeerimisalane terminoloogia.

VI. Aruandlus

§ 16. Parlamendi ja avalikkuse teavitamine

1. Põhiseadus volitab ja kohustab kõrgeimat kontrolliasutust kellestki sõltumatult teavitama igal aastal parlamenti või muud pädevat avaliku sektori asutust oma auditite leidudest. Aruanne avaldatakse, et kindlustada teabe lai levik ja mõttevahetus ning soodustada kõrgeima kontrolliasutuse avastatu põhjal tehtud otsuste elluviimist.

2. Eriti tähtsatest ja märkimisväärtetest auditileidudest on kõrgeimal kontrolliasutusel õigus teavitada ka aasta jooksul.

3. Tavaliselt hõlmab aastaaruanne kõrgeima kontrolliasutuse kogu tegevust, ainult kaitset vajavate või seadusega kaitstud huvide puhul kaalub kõrgeim kontrolliasutus hoolikalt avalikustamisest saadava kasu vastavust nimetatud huvidele.

§ 17. Teavitamisviis

1. Faktid ja neile antud hinnangud esitatakse objektiivselt, selgelt ja piirdudes olulisimaga. Aruannete sõnastus peab olema täpne ja üldarusaadav.
2. Kontrollitud organisatsioonide seisukohti auditileidude suhtes kaalub kõrgeim kontrolliasutus vajaliku tähelepanuga.

VII. Kõrgeimate kontrolliasutuste auditeerimispädevus

§ 18. Auditeerimispädevuse põhiseaduslik alus; avaliku sektori finantshalduse auditeerimine

1. Kõrgeima kontrolliasutuse peamised auditeerimisvolitused näeb ette põhiseadus, üksikasjad võidakse kehtestada teiste seadustega.
2. Kõrgeima kontrolliasutuse tegelik auditeerimispädevus sõltub iga maa tingimustest ja nõuetest.
3. Kogu avaliku sektori finantstegevus, sõltumata sellest, kas ja mis kujul see kajastub riigieelarves, allub kõrgeima kontrolliasutuse auditeerimisele. Finantshalduse mõne osa väljajätmine riigieelarvest ei välista neid kõrgeima kontrolliasutuse auditeerimispädevusest.
4. Auditite abil peaks kõrgeim kontrolliasutus taotlema selgelt määratletud eelarveklassifikatsiooni ning nii lihtsaid ja selgeid raamatupidamissüsteeme kui võimalik.

§ 19. Ametiasutuste ja teiste institutsioonide auditeerimine välismaal

Üldise põhimõtte kohaselt kontrollib ametiasutusi ja teisi välismaal loodud institutsioone samuti kõrgeim kontrolliasutus. Nende asutuste auditeerimisel arvestatakse vajalikul määral rahvusvahelise õigusega kehtestatud kitsendusi, mida vajaduse korral võib kõrvaldada asjakohaste rahvusvaheliste lepetega.

§ 20. Maksuauditid

1. Kõrgeimal kontrolliasutusel on õigus maksude kogumist nii laialdaselt kui võimalik kontrollida, sealjuures ka isikute maksutoimikuid.
2. Maksuaudit on eelkõige seaduslikkuse ja reeglipärasuse kontrollimine, kuid auditeerides maksuseaduste rakendamist, kontrollib kõrgeim kontrolliasutus ka maksukogumise süsteemi ja selle tõhusust, samuti tulude kogumise eesmärkide saavutamist ning kui vaja, teeb seadusandjale parandusettepanekuid.

§ 21. Riigihanked

1. Rahasummade suurus, mida ametiasutused kulutavad riigihankelepingutele ja muudele hanketöödele, õigustab nende kulutuste eriti põhjalikku kontrollimist.
2. Avalike pakkumiste korraldamine on sobivaim võimalus hinnalt ja kvaliteedilt kõige soodsama pakkumise saamiseks. Juhul kui avalikku pakkumist ei korraldatud, uurib kõrgeim kontrolliasutus selle põhjusi.
3. Riigihankeid kontrollides aitab kõrgeim kontrolliasutus kaasa hangete korraldust reguleerivate standardite väljatöötamisele ja täiustamisele.

4. Riigihangete audit ei hõlma ainult maksete reeglipärasust, vaid ka ehitustegevuse juhtimise tõhusust ja ehituse kvaliteedi hindamist.

§ 22. Elektroonilise andmetöötluse auditeerimine

Suured rahasummad, mis kulutatakse elektroonilise andmetöötlusega seonduvale, nõuavad samuti asjakohast auditit. Niisugused auditid on süsteemipõhised ja hõlmavad selliseid aspekte nagu nõudmiste planeerimine, andmetöötlusseadmete säästlik kasutamine, asjakohaste teadmistega personali kasutamine eelistatult kontrollitava organisatsiooni juhtkonnast, väärkasutuste vältimine ja toodetud teabe kasulikkus.

§ 23. Avaliku sektori osalusega äriühingud

1. Riigi majandustegevuse laienemise tulemusena luuakse eraõiguse alusel sageli äriühinguid. Need äriühingud alluvad samuti kõrgeima kontrolliasutuse auditeerimisele, kui riigil on neis oluline osalus - eriti kui see on enamusosalus - või valitsev mõju.

2. Niisugust auditit on kohane teha järgnevana, kus pööratakse tähelepanu säästlikkusele, tõhususele ja mõjususele.

3. Selliste äriühingute kohta parlamendile ja avalikkusele edastatavates aruannetes arvestatakse kitsendusi, mis on kehtestatud tööstus- ja ärisaladuse kaitseks.

§ 24. Riigilt toetust saavate institutsioonide auditeerimine

1. Kõrgeimal kontrolliasutusel on õigus kontrollida avaliku sektori rahast antud toetuste kasutamist.

2. Kui toetus on eriti suur, kas iseenesest või võrreldes toetust saava organisatsiooni tulude ja kapitaliga, võib audit kui tarvis, hõlmata selle organisatsiooni kogu finantsjuhtimist.

3. Toetuste väärkasutamine toob kaasa tagasimaksimisnõude.

§ 25. Rahvusvaheliste ja riigiüleste organisatsioonide auditeerimine

1. Rahvusvahelised ja riigiülesed organisatsioonid, mille kulud katavad liikmesriigid, alluvad nagu liikmesriigidki sõltumatule välisauditile.

2. Kuigi sellisel auditeerimisel võetakse arvesse nende organisatsioonide ülesandeid ja kasutatud ressursside taset, järgitakse seejuures põhimõtteid, mis on sarnased neile, millest juhitud auditeerimisel liikmesriikide kontrolliasutused.

3. Sellise auditeerimise sõltumatuse tagamiseks nimetatakse välisauditi tegijad peamiselt kõrgeimatest kontrolliasutustest.

Tõlkija märkused

INTOSAI - International Organisation of Supreme Audit Institutions - Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon, mis tegutseb ÜRO egiidi all.
Reeglipärasuse audit - Eesti keeles kasutatakse ka terminit finantsaudit, mille käigus kontrollitakse finantshalduse ja raamatupidamisaruannete täpsust, õigsust ja õigusaktidele

vastavust. INTOSAI dokumentides tähistatakse seda audititüüpi lisaks ingliskeelsetele terminitele *legality* ja *regularity* veel väljenditega *financial* ja *compliance*.
Riigiüleste - (rahvus)riikidest kõrgemal seisev, supranatsioonaalne.

Tõlgitud INTOSAI väljaandest "Lima Declaration" 1998
(c) Tõlge eesti keelde. Riigikontroll 1999